

*6th Sem-GE  
2024*



‘समाजो मन्त्रः समितिः रागानी’

## UNIVERSITY OF NORTH BENGAL B.A. Programme 6th Semester Examination, 2024

### GE1-P2-SOCIOLOGY

#### POPULATION AND SOCIETY

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

*The figures in the margin indicate full marks.*

#### GROUP-A / विभाग-क / समूह-क

**Answer any two questions**

$12 \times 2 = 24$

निम्नलिखित ये-कोन दृष्टि प्रश्नोंर उत्तर दाओ  
तलका कुनै दुईवटा प्रश्नका उत्तर लेखनुहोस्।

1. Discuss the relationship between Sociology and Demography. 12  
समाजशास्त्र ओ जनविज्ञानेर बधेय सम्पर्क आलोचना कर।  
समाजशास्त्र र जनसांख्यिकीबीचको सम्बन्धबारे चर्चा गर्नुहोस्।
2. Examine critically the population theory of Malthus. 12  
म्यालथासियान जनसंख्या तद्वेत्र समालोचनाभूलक ब्याख्या दाओ।  
माल्थसको जनसङ्ख्या सिद्धान्तलाई आलोचनात्मक रूपमा जाँच्नुहोस्।
3. Define Mortality. What are the causes of high mortality rate observed in rural areas of India? 12  
मरणशीलतार संज्ञा दाओ। भारतीय ग्रामाञ्चलेर उक्त मृत्युहारेर कारणगुलि कि कि ?  
भैतिकता-लाई परिभाषित गर्नुहोस्। भारतको ग्रामीण क्षेत्रहरूमा उच्च मृत्यु-दरको कारणहरू के-के हुन् ?
4. Define fertility. Discuss various factors that affect fertility. 12  
प्रजननेर संज्ञा दाओ। प्रजननके प्रभावित करार अन्यात्म उपादानसमूह आलोचना कर।  
प्रजननक्षमता-लाई परिभाषित गर्नुहोस्। प्रजननक्षमता-लाई असर गर्ने विभिन्न कारकहरू छलफल गर्नुहोस्।

#### GROUP-B / विभाग-ख / समूह-ख

**Answer any four questions from the following**

$6 \times 4 = 24$

निम्नलिखित ये-कोन चाराटि प्रश्नोंर उत्तर दाओ  
तलका कुनै चारवटा प्रश्नका उत्तर लेखनुहोस्।

5. Discuss the subject matter of demography. 6  
जनविज्ञानेर विषयबन्ध आलोचना कर।  
जनसांख्यिकी विषयवस्तुहरूबारे छलफल गर्नुहोस्।

6. Write a note on Marxist theory of population. 6  
 जनसंख्यार माझीय तत्त्वेर ओपर टीका लेख।  
 जनसंख्याको मार्क्सवादी सिद्धान्तमाथि एक टिप्पणी लेख्नुहोस्।
7. Discuss the relation between population growth and development. 6  
 जनसंख्या वृद्धि एवं उभयनेर मध्ये सम्पर्क आलोचना कर।  
 जनसंख्या वृद्धि र विकासबीचको सम्बन्धबारे चर्चा गर्नुहोस्।
8. Analyse the recent trend of mortality in India. 6  
 साम्प्रतिक समये भारतबर्षेर शृङ्खारेर अवणता विश्लेषण कर।  
 भारतमा मृत्युदरको हालको प्रवृत्तिबारे विश्लेषण गर्नुहोस्।
9. Discuss the population policies adapted in India since Independence. 6  
 भारतबर्षे शाशीनतार परवर्ती समय थेके गृहीत जनसंख्या नीति आलोचना कर।  
 स्वतन्त्रता पछि भारतमा अनुकूलित जनसङ्ख्या नीतिहस्तबारे छलफल गर्नुहोस्।
10. Discuss the changing scenario of age structure found in India. 6  
 भारतबर्षे वयस काठामोर परिवर्तनशील दिक्षिणी आलोचना कर।  
 भारतमा पाईने उमेर संरचनाको परिवर्तनशील परिवृश्यको बारेमा चर्चा गर्नुहोस्।

### GROUP-C / विभाग-ग / समूह-ग

11. Define / Explain any *four* of the following:  $3 \times 4 = 12$
- (a) Optimum population  
 काम्य जनसंख्या  
 इष्टतम जनसङ्ख्या
- (b) Sex ratio  
 लिङ्ग अनुपात  
 लिङ्गानुपात
- (c) Infant Mortality rate  
 शिशु शृङ्खार  
 शिशु मृत्यु दर
- (d) Crude birth rate  
 अशोधित जन्मार  
 अपरिष्कृत जन्म दर
- (e) Family planning  
 परिवार परिकल्पना  
 परिवार नियोजन
- (f) Population explosion.  
 जनसंख्या विस्फोरण।  
 जनसङ्ख्या विष्फोट।